

2022
ROK
POLI
NEGRI
w województwie kujawsko-pomorskim

BYŁA POLKĄ,
ZAWSZE POLKĄ,
I WSZĘDZIE
POLKĄ

POLIA NEGRI

1897-1987

KALENDARIUM

- Najważniejsze daty z życia i działalności**
- 1897** Barbara Apolonia Chałupiec (Chalupec) przychodzi na świat w Lipnie
 - 1902** przeprowadzka do Warszawy
 - 1912** debiut w „Ślubach panieńskich” w Teatrze Małym w Warszawie
 - 1914** narodziny Poli Negri – pseudonim artystyczny przyjmuje na cześć swojej ulubionej włoskiej poetki – Ady Negri
 - 1914** występ w pierwszym filmie „Niewolnica zmysłów”
 - 1917** wyjazd do Berlina i początek występów w niemych filmach
 - 1919** małżeństwo z Eugeniuszem Dąbskim (zakończone rozwodem w 1922 roku)
 - 1923** wyjazd do Hollywood i występy w filmach, m.in. „Hiszpańska tancerka”, „Cesarzowa”, „Hotel Imperial”
 - 1927** małżeństwo z gruzińskim księciem Sergem Midvanim (zakończone rozwodem w 1931 roku)
 - 1951** przyjęcie obywatelstwa amerykańskiego
 - 1964** występ w filmie „Księżycowe prządki” – ostatnia rola Poli Negri
 - 1970** publikacja wspomnień pt. „Pamiętnik gwiazdy”
 - 1987** śmierć w wieku 90 lat w San Antonio w Teksasie, gdzie osiadła po zakończeniu kariery

Wystawa ma na celu upamiętnienie gwiazdy kina Poli Negri (właśc. Barbary Apolonii Chałupiec). Na scenie zadebiutowała w wieku zaledwie 15 lat. Grała w przedstawieniach teatralnych i wielkich produkcjach filmowych. Międzynarodowa kariera zaprowadziła ją na szczyt Hollywood.

Rok 2022, w którym przypada 125. rocznica urodzin gwiazdy, w województwie kujawsko-pomorskim to „Rok Poli Negri”.

POCZĄTKI KARIERY

„Bankructwo“ Björnsona w Teatrze Małym. (Akt ostatni). PP. Bielecki, Zmijewska, Przystański, Ryszkowski, Broniczowa, Pola Negri i Jaracz.

„Początkowo miała zostać baletnicą, jednak naukę w szkole baletowej przerwała gruźlica. Po odzyskaniu zdrowia Pola Negri kontynuowała naukę aktorstwa, a jako młoda kobieta ukończyła szkołę teatralną w Warszawie.”

1 Najmłodsza debiutantka.

W poniedziałek, dnia 2 września, ujrzymy na scenie teatru Małego (dyrekcja Kaz. Zalewskiego) niepowzednie zjawisko: debiut szesnastoletniej zaledwie

POLA NEGRI.

artystki w odpowiedzialnej roli Anieli ze „Ślubów panieńskich“. Bystre i kompetentne oczy odkryły tę, jak chodzą wieści, przyszłą ozdobę sceny naszej dramatycznej wśród świeżych zastępów naszego baletu. Reszta poszła jak z płatka.

Młodziutka Pola Negri — gdyż taki obrała sobie pseudonim zawodowy — ukończyła w rok oba kursy Szkoły aplikacyjnej, aby przejść pod kierunek początkowo p. Rolanda, a następnie p. Leszczyńskiej, z której też rękę przechodzi w ogień pierwszej próby na „prawdziwej“ scenie i w roli, opróżnionej u nas tak świetnymi tradycjami. Cie kawy, niepospolity debiut — a pod najpomyślniejszymi wróżbami.

POLA NEGRI

jako 17-letnia artystka „Teatrów Rządowych“ w Warszawie w 1914 r.

POLA NEGRI PODLOTKIEM.

W ostatnim naszym wywiadzie p. t.: Mój pierwszy film, zapowiedzieliśmy rozmowę z p. Galewskim, świetnym dekoratorem teatrów stołecznych. P. Galewski jest jednym z najstarszych pracowników polskiej produkcji filmowej, projektował dekoracje, na tle których grały jeszcze Pola Negri, Lia Mara, ś. p. Mary Mrozińska, ś. p. Kazimierz Kamiński i wielu, wielu innych. Widział pierwsze niemowłące kroki polskiej filmji, gdy atelier było tylko marzeniem, światłem przy zdjęciach — jedynie słońce...

O Poli Negri opinia wypada bardzo charakterystycznie:

— Pamiętam ją, jako podlotka z wiecznie rozwichrzoną, czarną czupryną, nerwową, dziką, wiecznie obrażoną, w „pretensjach“.

P. Galewski przytacza np. wypadek, gdy kiedyś podczas zdjęć Pola Negri uderzyła się w głowę, z winy partnera, czy nawet swej własnej. Zrobiła wówczas tak dziką awanturę wszystkim dookoła, że nie sposób było ją uspokoić. Zdjęcia trzeba było przerwać.

Pola Negri w otoczeniu swych koleżanek z baletu Opery warszawskiej (rok 1914).

Pola Negri i Wojciech Brydziński w „Zonie“ (rok 1915).

1/ Tygodnik Ilustrowany 1912, nr 35.

2/ Tygodnik Ilustrowany 1912, nr 45.

3/ Piejek J., Gradecki J., Juszczyk B., Marczewski A. i Lewandowski D. (2020). Eugeniusz Bodo i Pola Negri, Niepodległa Etykieta.

4/ Przegląd Teatralny i Filmowy 1925, nr 3

5-6/ Światowid 1934 nr 49. Praca ze zbiorów WBP-KK.

W otoczeniu przyjaciół i bliskich

W KRĘGU BLISKICH

„Słyszając Polę Negri, śpiewającą w filmie w obcych językach, odnosi się wrażenie, że jest cudzoziemką. Jednakże w życiu prywatnym zaznacza się zaraz jej słowiańskie pochodzenie. Jako ośmioletnia dziewczynka wstępuje już do carskiego baletu. Matka, która obecnie mieszka w pałacu Poli na Riwierze francuskiej, zachęcała ją do pracy i podsycala pilność. Równocześnie z baletem studiowała w późniejszych latach szkołę dramatyczną, a po ukończeniu tejże otrzymała jako Polka engagement na scenie teatru w Warszawie.”

3

Z matka Eleonorą Chałupiec

Powitanie na dworcu w Los Angeles przybyłej z Polski matki, obok Leopold Brodziński (Trzebuchowski) – sekretarz Poli Negri, 1925

1/ Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-Z-1137.

2/ Florey R. (1926). *Pola Negri*. Les publications Jean-Pascal.

3/ Słowo Pomorskie 1938, nr 112. Praca ze zbiorów WBP-KK.

4/ Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-Z-1131-1.

Z gruzińskim księciem Sergem Mdivanim, jeszcze jako narzeczoną, po przylocie z USA do Paryża

1

Ślub Poli Negri.

Dnia 14-go b. m., o godz. 5 i pół po poł., w małej wiosce francuskiej Seraincourt, w lokalu tamtejszego merostwa, odbył się ślub cywilny, pomiędzy głośną artystką filmową, Apolonią, z domu Chalupczanska, primo voto hrabiną Dąbka, występującą pod pseudonimem Pola Negri, a księciem gruzińskim Sergijuszem Mdivanim.

Panna młoda zajeżdża od domu merostwa w piękny, muzyczny, obok niej siedzi matka, pani Chalupcowa. Pola Negri miała wspaniałą toaletę. Suknia z ciemnej woltorsmousseline, zdobna piękną etolą gronostajową (symbol godności księżęcej), zapiętą drogocenną broszą brylantową. Na czarnych włosach miała turban jedwabny, wysadzany również brylantami. W uszach dwie olbrzymie perły, na szyi bardzo piękny naszyjnik.

2

AKTORKA i KSIĘŻNA

Zdjęcie wykonał fotograf krajowy, a kłótni na kłótni był przed wojną mało znany aktor warszawski z gromadzi się w Warszawie. Pola Negri jest jedną z najświetniejszych gwiazd filmowych, do których tego rodzaju, przez swój wieloletni i wieloletni grój. Negri jest jedną z najświetniejszych gwiazd filmowych, do których tego rodzaju, przez swój wieloletni i wieloletni grój. Negri jest jedną z najświetniejszych gwiazd filmowych, do których tego rodzaju, przez swój wieloletni i wieloletni grój.

Nowożeńcy przed zamkiem w Rueil, Francja

4

Pola Negri rozwiodła się.

W 4-ym wydziale paryskiego sądu okręgowego zapadł wyrok w toczącej się od 5-ciu miesięcy sprawie rozwodowej gwiazdy filmowej Poli Negri. Wyrokiem tym związek małżeński, zawarty dnia 14 maja 1927 r. między p. Polą Negri a ks. Sergijuszem Mdivani został uznany za nieważny z powodu winy męża.

5

- 1/ Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-Z-1135-2.
- 2/ Słowo Pomorskie 1927, nr 117. Praca ze zbiorów WBP-KK.
- 3/ Światowid 1927, nr 22. Praca ze zbiorów WBP-KK.
- 4/ gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France, département Estampes et photographie, EI-13 (1433).
- 5/ Gazeta Wąbrzeska organ katolicko-narodowy 1931, nr 41. Praca ze zbiorów WBP-KK.

Polska komedja w Los Angeles. Pod protektoratem Poli Negri odegrano tam na dochód budowy polskiej szkoły i kościoła „Dzielną Dziewczynę” p. B. Wędrychowskiego. W pośrodku siedzi reżyser L. Brodziński w roli Łukasza z. p. Jankiewiczową w roli Kunegundy Klepalskiej.
Fot. Kopeć, Los Angeles.

Z MIŁOŚCI DO POLSKI

Jej trumfalny powrót do filmów amerykańskich w świetnej produkcji „The Woman Commands” (Gdy kobieta rozkazuje), to triumf talentu Poli Negri i triumf imienia polskiego. Mało jeszcze dziś Polaków zdaje sobie z tego sprawę, jak wielką chlubą narodu polskiego jest Pola Negri — a przecież jej praca artystyczna w Ameryce, jej miejsce, zdobyte niezwykłym talentem wśród konstelacji największych gwiazd ekranu, pozostaną na zawsze jedną z najpiękniejszych kart polskiej działalności artystycznej na świecie. Pamiętać o niej będą np. w Ameryce tak, jak dziś pamiętają nieśmiertelną Helenę Modrzejewską.

Mimo znakomitej kariery międzynarodowej, wierna swemu imieniu — Pola została zawsze Polką.

— Gdy się znajdowałam na premierze mego najnowszego filmu w New Yorku, gdy zbierałam owacje rozentuzjasmowanej publiczności, wie pan, kiedy byłam najszcześniejsza? Gdy obecni na premierze Polacy, usłyszawszy jedyne zdanie, wypowiedziane przezemnie po polsku w tym filmie, sprawili mi gorącą owację.

3

Polskie dożynki w podparyskiej rezydencji Poli Negri, 1929. Wśród gości toruńska aktorka Helena Grossówna (z lewej), której karierę Negri aktywnie wspierała,

1/ Światowid 1926, nr 18. Praca ze zbiorów WBP-KK.

2/ Światowid 1932, nr 23. Praca ze zbiorów WBP-KK.

3/ Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-Z-1123-3.

4/ Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-Z-1119.

1

POLA NEGRI SKŁADA WIZYTĘ KONSULATOWI GENER. R. P. W CHICAGO.

I oto jej powrót do sztuki jest jak gdyby zarazem powrotem do polskości. Pola, objeżdżając obecnie Stany Zjedn., bardzo wyraźnie i bardzo gorąco akcentuje na każdym kroku swą polskość i swe przywiązanie do dawno niewdzianej ojczyzny — odwiedza polskie instytucje i polskie pisma, była obecna na meczach naszych hokistów, zapowiada swój przyjazd na Boże Narodzenie do Polski i zamiar założenia w Warszawie, w swem rodzinnym mieście schroniska dla sierót.

2

Pola Negri

Słynna nasza rodaczka, którą podziwiać będziemy wszyscy jeszcze w tym sezonie w wielkim filmie p. t.

„Spowiedź uszcziwej kobiety”.

Z MIŁOŚCI DO POLSKI

4

Podczas spotkania
z grupą polskich tancerzy
występujących w Berlinie,
1935

1/ Narodowe Archiwum Cyfrowe,
1-Z-1128.

2/ Światowid 1932, nr 11.
Praca ze zbiorów WBP-KK.

3/ Stożce, 1928/1929, nr 17.
Praca ze zbiorów WBP-KK.

4/ Narodowe Archiwum Cyfrowe,
1-Z-1127-4.

ODCIECIE SŁAWY

Po występie w berlińskim teatrze Scala, 1936

Utrapienie Poli Negri.

Rodzicka nazwa, głośna artystka filmowa Pola Negri w wywiadzie dziennikarskim przyznała, iż jednym z rodzajów uznania, z jakiecm spotykają się słynne „gwiazdy” ekranu są stosy listów, które „gwiazdy” niemal codziennie otrzymują od swych wielbicieli.

„Ja — żałuję się dalej artystka — otrzymuję rocznie około 20.000 listów. W większości listów tych czynione mi są zaręczaj propozycje matrymonjalne, co wydaje mi się tem dziwniejsze, że stali bywalcy kinowi z pewnością wiedzą, że jestem zamężna.

Razu pewnego serdecznie się uśmiełam, otrzymawszy list od jakiegoś wojszera, który pisał mi, między innymi, co następuje:

— „Przez kilka lat oglądałem filmy szanownej pani i jestem przekonany, że nikt pani tak dobrze nie rozumie, jak ja. Jestem gotów otworzyć przed panią drzwi raj u maltańskiego. Posiadam dość znaczny majątek, zaszczędziłem sobie bowiem 600 dolarów. Mógłbym panią uczynić szczęśliwą. Proszę o rychłą odpowiedź”.

Przykro mi się robi na myśl, że biedny ten chłopiec wciąż jeszcze czeka.

Z KARYKATURY FILMOWEJ.

Pola Negri w filmie „Mazur”.

- 1/ Photo-play 1924, lipiec.
- 2/ Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-Z-1127-5.
- 3/ Cine-Mundial 1922, grudzień.
- 4/ Słowo Pomorskie 1929, nr 30. Praca ze zbiorów WBP-KK.
- 5/ Ilustrowany Kurjer Codzienny 1936, nr 64.
- 6/ Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-Z-1133.

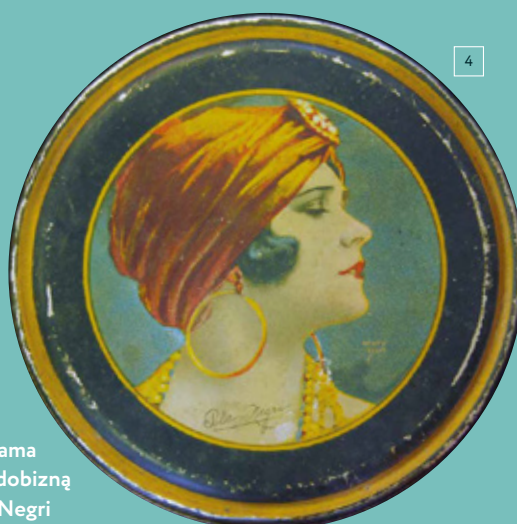
ODCIECIE SŁAWY

Czytby ofiara orkana? Ostatnie nowości z Ameryki podają, że strasliwy orkan, który zniszczył Florydę, rozszerzył się i na inne okolice Ameryki Północnej, ogarnął nawet słynne miasto filmowe Hollywood, gdzie według nieprawdopodobnych jeszcze pogłosek zginąć miała także słynna polska artystka filmowa, Pola Negri. Podając tutaj jej najnowsze zdjęcie, wyrażamy nadzieję, że będzie ono nie „nekrologiem” tej słynnej gwiazdy ekranu, ale zapowiedzią jej nowych triumfów. Fot. Pansner.

„W kinie jak w życiu, trzeba zająć dobre miejsce!”

Pola Negri

Reklama z podobizną Poli Negri

1 SŁAWA POLI NEGRI ODŻYŁA.

Po obywatelskiej walce ze szkodliwymi, Pola Negri powróciła na ekran i z większą siłą niż kiedykolwiek przedtem powróciła i sława. Oto ostatnie zdjęcie jej wspaniałej artystki, zrobione w tych dniach z Młodego Jaska.

Pola Negri skarży

warszawską firmę

Do urzędu prokuratorskiego w Warszawie wpłynęła skarga Poli Negri, która za pośrednictwem swego radcy prawnego domaga się pociągnięcia do odpowiedzialności karnej dwu właścicieli małej fabryki kosmetyków. Na rynku ukazał się w sprzedaży preparat, nazwany kremem do opalania skóry „Negri”, a pudełka ozdobione są podobizną Poli Negri.

Artystka zarzuca właścicielom fabryczki kosmetyków przywłaszczenie środków reklamowych i żąda obłożenia aresztem będących w sprzedaży pudełek kremu, a następnie zniszczenia ich, zgodnie z przepisami ustawy o nieuczciwym naśladowaniu znaków reklamowych.

Autografy na wiedeńskim dworcu po przybyciu na premierę swojego nowego filmu, 1937

6

1/ Światowid 1932, nr 12. Praca ze zbiorów WBP-KK.

2/ Światowid 1926 nr 40. Praca ze zbiorów WBP-KK.

3/ Gusowski, A. (b.d.). Pola Negri. W Porta Polonica. <https://www.porta-polonica.de/pl/atlas-miejsc-pami%C4%99ci/pola-negri>

4/ Zdjęcie z prywatnej kolekcji cyny w Holandii. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pola_Negri.JPG

5/ Słowo Pomorskie 1937, nr 137. Praca ze zbiorów WBP-KK.

6/ Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-Z-1125-1.

DOM ZA OCEANEM

Jak ucztuje Pola Negri.

„Na pierwszym miejscu — brzmi oryginalna relacja — siedziała matka Poli Negri, sędziwa staruszka, biała jak gołąb, p. Eleonora Chałupiec-Kielczowska. Po jej prawicy siedział ks. Giedroń, a po jej lewicy hr. Zygmunt Szeliski. Naprzeciw jej, na drugim końcu stołu zaś siedziała Pola Negri ze słynną swą na śnieżnym gorsie kolją brylantową, mającą po prawej ręce lorda Hamilton-Russela, prezesa katolickiego Towarzystwa dobroczynności w San Francisco i p. Booth'a, rektora uniwersytetu w Ontario. Według tego układu podzielony był cały stół. Od strony Poli Negri siedzieli sami Amerykanie i Amerykanki, a od strony p. Chałupiec-Kielczowskiej sami Polacy i Polki. Lokaje w czerwonych frakach usługiwali, a „butler” czyli mistrz ceremonii w czarnym fraku, ale z ogromnym złotym łańcuchem na szyi, nadzorował nad wszystkim i dolewał wina. Obiad, obstalowany w hotelu „Savoy”, a dostarczony punktualnie w ciepłych blaszanych pudłach, był wspaniały. „Colmary” były zachwycające, poncz rzymski, lodowaty w żółtku, a ognisty w mózgu i krem w koniach z pomarańcz, uwiecznione były szalonym powodzeniem. Czarną kawę i likiery podano na werandzie pałacowej, wychodzącej na śliczny stawek w parku Poli Negri.”

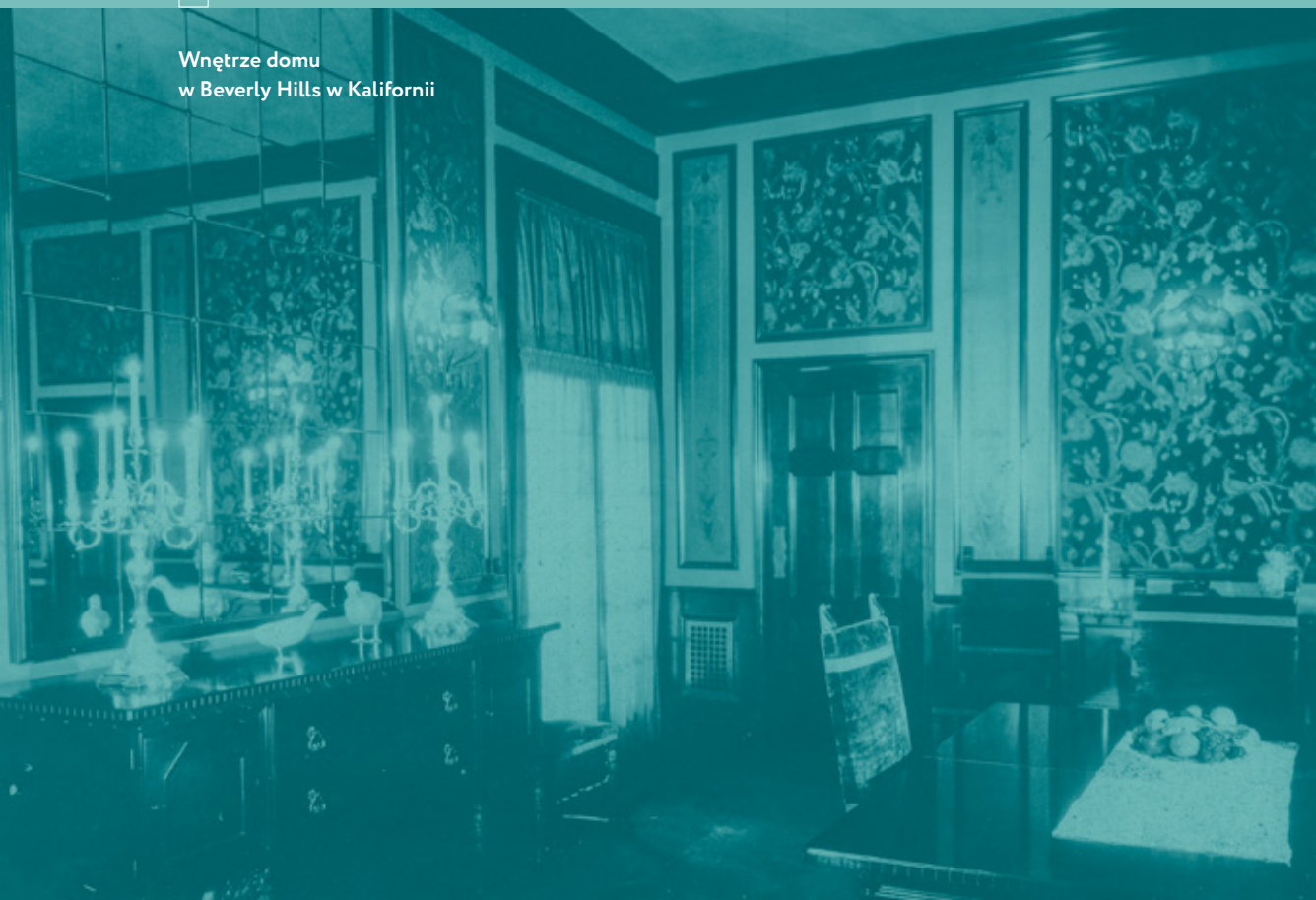
2

Przy swoim portrecie autorstwa Tadeusza Styki

5

Wnętrze domu w Beverly Hills w Kalifornii

1

W swoim kalifornijskim ogrodzie, 1927

4

Aktorka Pola Negri w ogrodzie różanym

- 1/ Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-Z-1122.
- 2/ Goniec Nadwiślański 1926, nr 80. Praca ze zbiorów WBP-KK.
- 3/ Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-Z-1124-6.
- 4/ Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-Z-1124-3.
- 5/ Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-Z-1124-1.

FILMOGRAFIA

Filmy nieme nakręcone w Polsce

- 1914 Niewolnica zmysłów, reż. Jan Pawłowski
1915 Żona, reż. Aleksander Hertz
1916 Studenci, reż. Aleksander Hertz
1917 Bestia (Kochanka apasza), reż. Aleksander Hertz
1917 Tajemnice Warszawy (cykl filmów Arabella, Pokój nr 13, Tajemnica Alei Ujazdowskich), reż. Aleksander Hertz
1917 Jego ostatni czyn, reż. Aleksander Hertz, Stanisław Jerzy Kozłowski

Filmy nieme nakręcone w Niemczech

- 1917 Zügelloses Blut / Rozpasana
1917 Nicht lange täuschte mich das Glück / Niedługo mnie szczęście ludziło, reż. Kurt Matull
1917 Küsse, die man stiehlt im Dunkeln / Za pocałunek – wieczystych nocy męki
1917 Wenn das Herz in Hass erglüht / Gdy serce nienawiścią pała
1917 Rosen, die der Sturm entblättert / Róże na wietrze
1918 Die toten Augen / Martwe oczy
1918 Mania. Die Geschichte einer Zigarettenarbeiterin / Mania. Historia pracownicy fabryki papierosów, reż. Eugen Illés
1918 Die Augen der Mumie Ma / Oczy mumii Ma, reż. Ernst Lubitsch
1918 Der gelbe Schein / Żółty paszport, reż. Victor Janson, Eugen Illés
1918 Carmen, reż. Ernst Lubitsch
1919 Das Karussell des Lebens / Awanturka, reż. Georg Jacoby
1919 Vendetta (Blutrache) / Vendetta – Zemsta krwi, reż. Georg Jacoby
1919 Kreuzigt Sie! / Dzieje mężatki, reż. Georg Jacoby
1919 Madame Dubarry, reż. Ernst Lubitsch
1919 Komtesse Doddy / Hrabina Rondoli, reż. Georg Jacoby
1920 Die Marchesa d'Armiani / Markiza d'Armiani, reż. Alfred Halm
1920 Sumurun, reż. Ernst Lubitsch
1920 Das Martyrium / Męczeństwo, reż. Paul Ludwig Stein
1920 Die geschlossene Kette / Zamknięte kajdany, reż. Paul Ludwig Stein
1920 Arme Violetta / Biedna Violetta, reż. Paul Ludwig Stein
1921 Die Bergkatze / Dzika kotka, reż. Ernst Lubitsch
1921 Sappho / Safo, reż. Dymitri Buchowetzki
1922 Die Flamme / Głos ulicy, reż. Ernst Lubitsch

Filmy nieme zrealizowane w USA

- 1923 Bella Donna, reż. George Fitzmaurice
1923 The Cheat / Napiętnowana, reż. George Fitzmaurice
1923 The Spanish Dancer / Hiszpańska tancerka, reż. Herbert Brenon
1923 Hollywood, reż. James Cruze
1924 Shadows of Paris / Czarna Łu, reż. Herbert Brenon
1924 Forbidden Paradise / Cesarzowa, reż. Ernst Lubitsch
1924 Lily of the Dust / Jej wielka miłość, reż. Dymitri Buchowetzki
1924 Men / Mężczyźni, reż. Dymitri Buchowetzki
1925 East of Suez / Piętno krwi, reż. Raoul Walsh
1925 The Charmer / Czarodziejka, reż. Sidney Olcott
1925 Flower of Night / Kwiat nocy, reż. Paul Bern
1925 A Woman of the World / Bezwstydna kobieta, reż. Malcolm St. Clair
1926 The Crown of Lies / Skłamałam, reż. Dymitri Buchowetzki
1926 Good and Naughty / Dobry i niezdolny, reż. Malcolm St. Clair
1926 Hotel Imperial, reż. Mauritz Stiller
1927 Barbed Wire / Drut kolczasty, reż. Rowland V. Lee
1927 The Woman on Trial / Spowiedź uczciwej kobiety, reż. Mauritz Stiller
1928 The Secret Hour / Godzina zmysłów, reż. Rowland V. Lee
1928 Three Sinners / Podwójne życie, reż. Rowland V. Lee
1928 Loves of an Actress / Miłostki aktorki, reż. Rowland V. Lee
1928 The Woman of Moscow / Biała księżna, reż. Ludwig Berger
1929 The Way of Lost Souls / Ulica potępionych dusz, reż. Paul Czinner (Wielka Brytania)

Filmy dźwiękowe

- 1932 A Woman Commands / Na rozkaz kobiety, reż. Paul L. Stein (USA)
1934 Fanatisme / Fanatyzm, reż. Tony Leikan, Gaston Ravel (Francja)
1935 Mazurka / Mazur, reż. Willi Forst (Niemcy)
1936 Der Weg nach Shanghai / Moskwa-Szanghaj, reż. Paul Wegener (Niemcy)
1937 Madame Bovary / Pani Bovary, reż. Gerhard Lamprecht (Niemcy)
1937 Tango Notturmo, reż. Fritz Kirchhoff (Niemcy)
1938 Die Fromme Lüge / Pobożne kłamstwo, reż. Nunzio Malasomma (Niemcy)
1938 Die Nacht der Entscheidung / Decydująca noc, reż. Nunzio Malasomma (Niemcy)
1943 Hi Diddle Diddle, reż. Andrew L. Stone (USA)
1964 The Moon-Spinners / Księżycowe prządki, reż. James Neilson (USA)

1914

Pierwszy obraz „Polskiej Złotej Serji” w 4-ch aktach p. t.:
Niewolnica zmysłów z p. Polą Negri
 w roli tytułowej,
 demonstruje od 25-go grudnia kinematograf
URANJA w Wielkiej Sali Filharmonij.
 Początek przedstawień od godz. 4-ej.

1917 **BESTIA**

reż. Aleksander Hertz

„PALAIS DE GLACE” Mowy-Swiat 19.
 Dziś Premjer
„BESTJA”
 Sensacyjny dramat z życia warszawskiego w 3 aktach, wykonany przez Towarz. „SFINKS”
 w rolach głównych: Pola Negri, Marja Duleba, J. Pawłowski i W. Kuncewicz
 w akcie 2-im Mia Mara odtańczy „Humoreskę” Dworzaczka, Pola Negri z Sobiszewskim wykonają „Taniec zmysłów”

1916 **STUDENCI**

reż. Aleksander Hertz

1917 **TAJEMNICE WARSZAWY** POKÓJ NR 13

reż. Aleksander Hertz

1/ Kurier Warszawski 1914, nr 355.
 2/ FilMOTEKA Narodowa – Instytut Audiowizualny, 1-F-2874-11.
 3/ FilMOTEKA Narodowa – Instytut Audiowizualny, 1-F-2874-14.
 4/ Przegląd Poranny 1917, nr 5.
 5/ FilMOTEKA Narodowa – Instytut Audiowizualny, 1-F-2895-2.
 6/ FilMOTEKA Narodowa – Instytut Audiowizualny, 1-F-3616-1.

1918 **MANIA**
HISTORIA PRACOWNICY
FABRYKI PAPIEROSÓW

*Mania. Die Geschichte
einer Zigarettenarbeiterin*
reż. Eugen Illes

1

Teatr „CORSO” Dziś i dni następnych Teatr „CORSO”

„MANIA” Wspaniały dramat w 6-ciu częściach na tle prawdziwego zdarzenia.
z **POLĄNEGRI** w roli głównej.

Część dochodu, oraz całk. dochód ze sprzedaży programów przeznaczony na Jeńców Polaków.
Ceny miejsc podwyższone. Początek o godz. 8-ej po poł. Kasa czynna od godziny 5 i pół po południu.

2

3

1918 **CARMEN**

reż. Ernst Lubitsch

4

1/ FilMOTEKA Narodowa – Instytut Audiowizualny, 1-F-476-23.

2/ Ziemia Lubelska 1918, nr 516.

3/ Taylor, C. W. (1927). *Masters and Masterpieces of the Screen...* P. F. Collier.

4/ Close Up 1932, nr 4.

1

1919 MADAME DUBARRY

reż. Ernst Lubitsch

2

3

Bogata wystawa, piękne widoki z Wersalu, olbrzymie tłumy aktorów tego dramatu dziejowego, żywiołowy pochód ludu paryskiego na Bastylję i Tuilleries stawiają „Madame Dubarry” w rzędzie zawsze mile widzianych i zachwycających oko wytworów sztuki kinowej. To też niewątpliwie cieszyć się on będzie, jak wszędzie, tak i w Bydgoszczy, prawdziwym i niesłabnącym powodzeniem.

4

1920 SUMURUN

reż. Ernst Lubitsch

5

7

8

- 1/ Picture-Play Magazine 1921, marzec.
- 2/ Exhibitors Herald 1920, listopad.
- 3-4/ Gazeta Bydgoska 1924, nr 76.
- 5/ Taylor, C. W. (1927). *Masters and Masterpieces of the Screen...* P. F. Collier.
- 6/ Motion Picture News 1921, nr 9.
- 7/ Kurjer Polski 1920, nr 313.
- 8/ Picture-Play Magazine 1921, listopad.

FILMOWY NIEMIE
PRODUKCJI
AMERYKANSKIEJ

1923 BELLA DONNA

reż. George Fitzmaurice

2

„Cristal”
Prosta 3. Telef. 8—55.

Początek 6, 7 1/2 i 8. W święta o godz. 1/6 p. p.

„BELLA DONNA”

pierwszy amerykański film z naszą rodaczką

Czwartek i piątek ostatnie dwa dni

dramat erotyczny w 8 akt. p. pow. R. HICHENSA p. t.

TRUJĄCY CZAR

POLA NEGRI, która ukazuje się w tym filmie w 30 najwytworniejszych strojach paryskich.

3

1923 NAPIĘTNOWANA

The Cheat

reż. George Fitzmaurice

Przegląd Prasy.

„Film” ilustrowany kurjer kinematograficzny zamieszcza artykuł o „Napiętnowanej” pióra naczelnego redaktora wytrawnego znawcy kinematografii Leona Bruna. Wyjątek z oceny wspaniałej gry naszej rodaczki podajemy: Drugi z kolei — po „Belladonne” — film amerykański z Polą Negri spełnił w zupełności nadzieje, jakie dyrekcja wytwórni „Paramount” pokłada-

Pola Negri.

ła w naszej rodaczce. Zywiołowy, szczerzy talent Poli zabłysnął tu w całej pełni. Nawet silne, wyraziste postacie takich wybitnych partnerów, jak Jack Holt i Charles de Roche, bledną i schodzą na drugi plan wobec przepysznej, wibrującej życiem, pulsującej krwią kreacji znakomitej artystki polskiej. Centralną figurą dramatu, od początku do końca, jest kobieta — Pola Negri. Każdy jej ruch, każde spojrzenie, każdy wyraz twarzy — literalnie pochłania uwagę widzów. Oto cę znaczy piętno szczerzego, z Bożej łaski talentu! Istotnie jest Pola Negri kobietą „napiętnowaną” talentem i dlatego porywa i zachwyca!!!

4

1923 TANCERKA HISZPAŃSKA

The Spanish Dancer
reż. Herbert Brenon

6

1/ Photoplay 1924, marzec.

2/ Picture-Play Magazine 1923, marzec.

3/ Słowo Pomorskie 1924, nr 123. Praca ze zbiorów WBP-KK.

4/ Przegląd Teatralny i Filmowy 1925, nr 1. Praca ze zbiorów WBP-KK.

5/ Library of Congress, LC-DIG-ppmsc-03747.

6/ Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-Z-1110.

1924 CESARZOWA

Forbidden Paradise
reż. Ernst Lubitsch

Na planie filmu „Cesarzowa” z ekipą i reżyserem Ernstem Lubitschem (pierwszy z prawej)

FILMY NIEMIE
PRODUKCJI
AMERYKANSKIEJ

Pola Negri i Lubitsch dali koncert nad koncertami i choć Paramount grubo opłacił za „wypożyczenie” Lubitscha z wytwórni Warner Brothers — nie pożałował tego. „Cesarzowa” to najlepsza kreacja Poli Negri (według jej własnych słów). Po raz pierwszy potrafiła tu utrzymać do końca wytworny charakter majestatycznej władczyni i wykwintnej damy. Na szczególną uwagę zasługuje strona techniczna zdjęć, gdzie po raz pierwszy zastosowano nowy obiektyw, dający niesłychanie głęboką ostrość. Wogóle kino-technika amerykańska, która pod względem ulepszeń wzięła rekord światowy, święci tu tryumf prawdziwy.

4

KINO „MARYSIEŃKA”
CESARZOWA
POLA NEGRI

w pikantnym, stylowo luksusowym arcydziele
Cesarzowa
(Katarzyna II, gdyby była w dobie obecnej).
Reżyserja: **ERNEST LUBITSCH**
Wydawnia: **„PARAMOUNT”**.
Rosyjski dwór w świetle teraźniejszości!
Majestatyczna rozpustnica i jej kochankowie!
Jej rządzy! Rewolucjonści!
Bilety honorowe dziś i jutro nieważne! Porządek 54 i 64.

5

1925 BEZWSTYDNA KOBIEȚA

A Woman of the World
reż. Malcolm St. Clair

- 1/ Florey R. (1926). *Pola Negri*.
Les publications Jean-Pascal.
- 2/ Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-M-2917.
- 3/ Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-Z-1114.
- 4/ Nadwiślanin. Gazeta Ziemi Chełmińskiej 1926, nr 48.
- 5/ Dziennik Bydgoski 1925, nr 256.
- 6/ Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-M-2876.

6

1926 SKŁAMAŁAM

The Crown of Lies
reż. Dimitri Buchowetzki

FILMY NIEMIE
PRODUKCJI
AMERYKANSKIEJ

1928 PODWÓJNE ŻYCIE

Three Sinners
reż. Rowland V. Lee

4

Dzisiaj w piątek dnia 25. i w sobotę dnia 26. o godzinie 8,15 wieczorem i po raz ostatni w niedzielę dnia 27. bm. o godzinie 8,15 i 8,30

Kino „Słońce”

Hotel „Pod Białym Orłem”
ul. Fr. Szymański.

„Biała Księżna”
(Wytwórni Paramount)
W roli głównej POLA NEGRI

W niedzielę dnia 27. bm. o godzinie 8,15 wieczorem **„Zły Czar”** z najurodziwszą gwiazdą **JEANNE TAGELES.**

1928 BIAŁA KSIĘŻNA

The Woman from Moscow
reż. Ludwig Berger

Na planie filmu „Biała księżna” z reżyserem Ludwigiem Bergerem (drugi z prawej)

- 1-2 / Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy – Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego (BPW-BGWM), Szt. DZS 424.
- 3 / Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-M-2660.
- 4 / Gazeta Wąbrzeska 1930, nr 48, Praca ze zbiorów WBP-KK.
- 5 / BPW-BGWM, Szt. DZS 5.
- 6 / Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-Z-1136.
- 7 / Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-Z-1120.

1932 NA ROZKAZ KOBIECY

A Woman Commands
reż. Paul L. Stein

DEBUT POLI NEGRI W DŹWIĘKOWCU „KOBIECA ROZKAZUJE“.

Pola Negri w scenie z filmu „Kobieta rozkazuje“.

Fabula filmu wysoce dramatyczna, pozwala Poli Negri kreować potężną rolę w środowisku dworu carskiego, na tle splendoru salonów Petersburga. Pola Negri w swoim debiucie dźwiękowym wnosi się na wyżyny artystyczne i urasta do rzędu elity aktorskiej, w której dominuje nade wszystko głębia indywidualności i prawdziwa sztuka. „Kobieta rozkazuje” z Polą Negri w roli tytułowej, wnosi nowy pierwiastek w płaską pospolicą współczesnego „talkie”. Artyzm Poli Negri, wnikliwa intuicja, dynamika indywidualnej gry Poli, toruje sobie własną drogę i nadaje nowy „ton” filmowi dźwiękowemu: wzbogaca jego treść jaźnią artystki, zwiastuje odwrót od metod masowości — standaryzacji filmu dźwiękowego według dotychczasowej modły amerykańskiej, a otwiera wrota do wydobycia maksimum indywidualności artysty na srebrnym ekranie.

3

1934 FANATYZM

Fanatisme
reż. Tony Lekain, Gaston Ravel

„Jej głos bardzo przypominał głos Greta Garbo. Był to niski, interesujący głos zdecydowanej kobiety z pasją. Straciła tajemniczość kina niemego, ale głos wniósł do jej kreacji coś nowego. Potrafiła też odpowiednio wykorzystać swój największy atut — oczy. (...) Wiedziała, jak nimi hipnotyzować.”
Mariusz Kotowski

7

NOWY FILM POLI.

Pola Negri nakręca obecnie w Paryżu pod kierunkiem reżysera Gastona Ravela film pt. „Fanatyzm”, którego scenariusz opracowany jest na podstawie znanej książki Maksy Maurey'a pt. „La Savelli”. Akcja tego filmu rozgrywa się na dworze cesarza Napoleona III i jego żony pięknej Eugenji, z pochodzenia Hiszpanki.

5

1/ Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-M-2739-4.
2/ Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-M-2739-1.
3/ Światowid 1932, nr 16. Praca ze zbiorów WBP-KK.
4-5/ Światowid 1934, nr 29. Praca ze zbiorów WBP-KK.
6/ Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-M-2698-1.
7/ Mytych J. (2011, Luty 24) Historia Poli Negri – już w księgarniach. https://www.money.pl/archiwum/wiadomosci_agencyjne/pap/artyku/109,0,783725.html

1935 MAZUR

Mazurka
reż. Willi Forst

KINO ŚWIT PROSTA 5.

Rewelacyjne wydarzenie sezonu!

Słynna rodaczka nasza i sławna gwiazda filmowa

POLA NEGRI

na czele najwybitniejszych artystów Europy, w gigantycznym arcydziele dramatycznym realizacji mistrza **Willi Forsta**, wywoła zdumienie i zachwyt całego Torunia najnowszym filmem w języku niemieckim pod tytułem:

MAZUR

Rewelacyjny temat, rewelacyjna treść! Fenomenalne wydarzenia! Dramat płomiennej miłości, namiętności i zdrady! Przepych i bogactwo wystawy, cudna muzyka, śpiewy i tańce! Tak pięknego, ciekawego i wielkiego filmu jeszcze nie było!

W dalszych rolach:

Albrecht Schönhals - Ingeborg Theek - Inge List - Paul Hartmann.

Do tego: Najnowszy tygodnik aktualności.

Pełny spektakl o godz. 5, 7 i 9-tej.

W niedzielę o godz. 3, 5, 7 i 9-tej.

Nakład: 40 wt.

Z reżyserem
Willim Forstem
w Berlinie,
1935

Flirt z X Muzą

„MOSKWA — SZANGHAJ” — KINO MARS.

Nasza słynna rodaczka Pola Negri przy pomniała się znów publiczności. Ostatni jej film „Mazur” oraz obecny „Moskwa — Szanghaj” świadczą, że

wielka tragiczka

jest zawsze jeszcze wielką gwiazdą na firmamencie filmowym — mimo że liczy już... dzieści kilka lat. Akcja powyższego filmu toczy się na tle rewolucji rosyjskiej oraz życia emigracji rosyjskiej w Szanghaju. Osia akcji jest romans adiutanta generalnego z emigrantką Fedorówną (Pola Negri) w co wpleciony jest konflikt miłosny matki i córki kochających jednego mężczyzny. Atrakcją filmu są popisy świetnego chóru kozaków dońskich oraz głęboka w treści piosenka Poli Negri. Gra aktorów a zwłaszcza naszej rodaczki na wysokim poziomie artystycznym. Nadprogram film kratoznawczy i tygodnik PAT'a. (ak.)

1936 MOSKWA—SZANGHAJ

Der Weg nach Shanghai
reż. Paul Wegener

Uwaga!! Tu Kino „MARS“ Uwaga!!

Gorącą miłość matki do zaginionej córki oraz poświęcenie własnego szczęścia dla niej — zobaczycie w filmie p. t.

„Moskwa — Szanghaj”

W roli głównej występuje nasza genialna rodaczka **Pola Negri**.

Nadzwyczaj ciekawa treść i pełna napięcia akcja, zmusza widza do wczucia się w przeżycia nieszczęśliwej matki i kobiety.

1/ Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-M-2779.

2/ WBP-KK, DZS XXXIX, 102.

3/ Narodowe Archiwum Cyfrowe, 1-Z-1127-3.

4/ Głos Wąbrzeski 1936, nr 139. Praca ze zbiorów WBP-KK.

5/ Dzień Pomorza 1937, nr 219. Praca ze zbiorów WBP-KK.

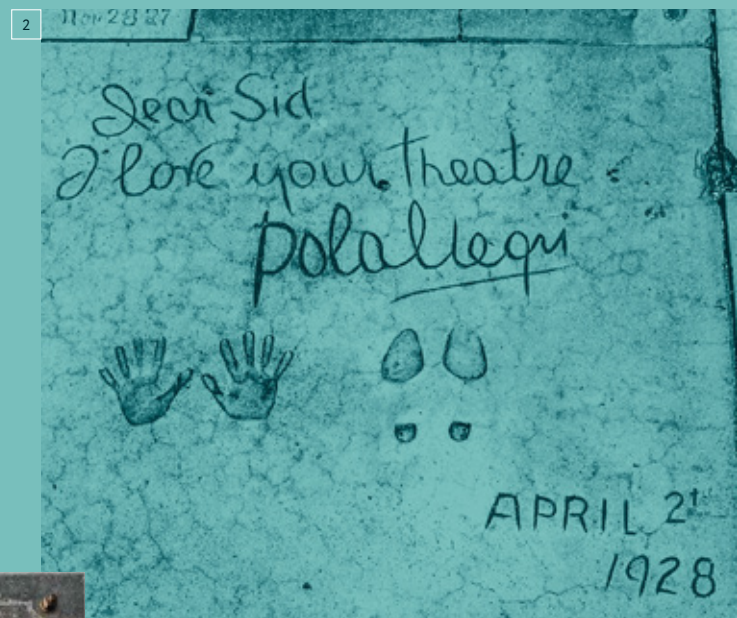
6/ Dzień Pomorza 1937 nr 222. Praca ze zbiorów WBP-KK.

PAMIĘCI GWIAZDY

Gwiazda Poli Negri
na Hollywood
Boulevard

Podpis i odciski dłoni oraz stóp
Poli Negri przed Chińskim Teatrem
Graumana w Hollywood

Od 2007 roku w Lipnie odbywa się
Festiwal – Przegląd Twórczości
„Pola i inni”.

Od 2011 roku w teatrze Studio Buffo
prezentowany jest musical „Polita”
(reż. Janusz Józefowicz), który
powstał na podstawie biografii
Poli Negri.

Tablica pamiątkowa na domu
przy ul. H.Kołtątaja 6 w Sosnowcu

Krypta Pola Negri na cmentarzu
Calvary w Los Angeles

- 1/ Paździora, M., (2006). Pola Negri's star, Hollywood Walk of Fame, Hollywood Boulevard. W Wikimedia Commons. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pola_negri_hollywood.JPG.
- 2/ Paździora, M., (2006). Signature and prints of Pola Negri's hands and feet in front of Grauman's Chinese Theater, Hollywood. W Wikimedia Commons. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pola_negri_chinese_theater.jpg.
- 3/ Olo81, (2016). Tabliczka na budynku, w którym mieszkała Pola Negri. Sosnowiec, ul. Kołtątaja 6. W Wikimedia Commons. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tabliczka_z_budynku_w_kt%C3%B3rym_mieszka%C5%82a_Pola_negri.jpg.
- 4/ gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France, département Estampes et photographie, El-13 (966).
- 5/ Dark A., (2014). Crypt of Pola Negri, at Calvary Cemetery. W Wikimedia Commons. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pola_Negri_Grave.JPG.

WYSTAWA ZORGANIZOWANA Z INICJATYWY SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO
PRZEZ WOJEWÓDZKĄ BIBLIOTEKĘ PUBLICZNĄ – KSIĄŻNICĘ KOPERNIKAŃSKĄ W TORUNIU

KURATOR: SANDRA BŁOKOWSKA

OPRACOWANIE GRAFICZNE: KAMIL SNOCHOWSKI

Współorganizatorem wydarzenia
jest Samorząd Województwa
Kujawsko-Pomorskiego

2022
ROK
POLI
NEGRI
w województwie kujawsko-pomorskim